

In: J.M.A. Biesheuvel, Een overtuigend mens, (Boekenweekgeschenk 1988),CPNB, 1988, p.88-94

Hoe bestaat het!

IK STAP EN STAP, voorzichtig stap ik voort. Misschien is dit de mooiste dag van mijn leven. Ik zie het kleine weggetje, de korenvelden om me heen. Hier en daar vee in de wei. Ik heb de huisjes achter me gelaten en hang in verbazing over het hek van het kerkhof. Het kerkje is zo oud, en ach!, zo geweldig oud. Het gras staat zo hoog, het wuift een beetje op de wind. En in het gras staan grote verweerde stenen. Het lijkt net of de laatste mens hier honderd vijftig jaar geleden is gestorven. Ik kijk op, achter me is een weggetje langs de akker, en dat weggetje voert omhoog. Ik hoor de leeuwerik. Het is zo stil om me heen. Er is geen geluid van een vliegtuig of een auto. De wind hoor je eigenlijk ook niet. Het is meer een koeltje op een warme dag. Wat zingt die vogel! Ja, wat zingt die vogel! Het is de leeuwerik, ik weet het wel. Ik speur de lucht af tot ik de stip heb gevonden. Daar staat hij te zingen. Zeker honderdtwintig meter boven de akker. Over het kerkhof rent een haas. Een man komt aangelopen en zingt zachtjes: 'Ik hou het niet verborgen dat ik van je hou.' Hij zingt heel zachtjes maar ik hoor het toch. Die man gaat het dorp in. Vriendelijk zeg ik: 'Goedendag,' en vriendelijk onderbreekt hij zijn lied en antwoordt: 'Goedendag.' Ik zie het gras en de stenen en op honderd meter afstand het oeroude kerkje. Rechts naast het kerkhof staat een zwart-witte stier. Het dier kijkt naar mij. En ik denk: Ik mag de wandeling beginnen. Wat gebeurt er zoal niet op de wereld? Het zou in de krant moeten staan. 'Olietanker loopt op mijn in golf van Sjachmad.' 'Nieuwe koning gekroond in Somalië.' 'Minister van buitenlandse zaken treedt af in Nederland.' 'Groot nieuws: alle auto's rijden nu op loodvrije benzine.' 'Bij rellen in het Midden-Oosten hebben acht Palestijnen en drie Israëli's het leven gelaten.' 'Een zekere Biesheuvel maakt de meest romantische wandeling van zijn leven.' De man is uit het zicht verdwenen. Van hier loopt het land golvend af naar zee. Ik zie in de verte een schip. Het gezang van de leeuwerik houdt nog niet op. Ik zie de stenen van de doden. Ik zie de kerk. De zee hoor ik niet bruisen. De leeuwerik hoor ik wel. Een stipje aan de hemel maar, ik heb slechte ogen maar toch heb ik de zanger gevonden. Wat voor mensen hebben die kerk gebouwd? Dateert het kerkje echt uit 1248? Hoeveel dominees hebben er gepreekt? Hoeveel kinderen zijn hier ten doop gehouden? De stier kijkt mij aan en lijkt te vragen: Wanneer ga je me nou opeten? Het is een geweldige stier. Zwart en wit en zijn kop heeft wit kroeshaar. Zijn ogen lijken wel rood. Stier, ik doe je niets, maar eens zal ik in een duur restaurant zitten en een tournedos bestellen. Ik zal niet weten dat de tournedos en ik op hetzelfde moment dezelfde leeuwerik hebben gehoord. De toren is rond en heeft een puntdak. Graag ga ik hier eventjes op het kerkhof liggen en dan zing ik zelf zachtjes. Ik zie de kleine wolken hoog aan de hemel langzaam voorbijtrekken. Ik kijk

weer naar de stip. Nu komt de leeuwerik als een baksteen naar beneden. Hij verdwijnt in het gewas op de akker. Dan is het stil. Ik wacht een paar seconden, maar daar, van een heel andere kant, begint een andere leeuwerik weer te stijgen en te jubelen. Jubelend als een engel klimt hij omhoog. Waar mijn oog dwaalt of mijn oor, alom is het rust en verrukking. Ik ben hier vannacht geweest. Er waren geen wolken en je zag zo veel sterren aan de hemel datje er geen pink tussen kon krijgen. De stenen op het kerkhof, daar liggen mensen onder: burgemeesters, dominees, arbeiders, boeren. Dan hoor ik het ritselen en murmelen. Stenen ronkebonken als onder een dikke laag fluweel. Het is het beekje. Dat water is maar twintig centimeter diep en het stroomt snel. Het is helder water. Dag kerkje, dag stenen, dag dood, dag stier, dag leeuwerik, ik hoor je nog wel maar ik heb nu iets anders te doen. Voorzichtig sluip ik naar de beek. Daar trek ik mijn schoenen en sokken uit. Ik rol mijn broekspijpen op en stap dan het water in. Waar kom je vandaan, lief water? Heerlijk helder water? Waar kom je vandaan en waar ga je heen? Naar zee, naar zee. Mag ik in je staan, mag ik je tintelende frisheid voelen, de kiezels laten rollen over mijn voeten? Mijn voeten hebben vissen gelokt. Een forel huppelt over mijn voet. Een eindje verderop is een waterval. Ongeveer van een meter hoog valt het water daar. De vis springt zonder moeite in één sprong omhoog. Waar ga je heen, visje, en wat ga je doen? En moet ik jou ook eten? Op een keer zal ik in een restaurant zitten en forel bestellen. Nu ben je mijn vreugde en dan kauw ik je terwijl ik argeloos babbel. Ik huppel in het beekje en zing. 'Fiedeldei hopsasa... fiedeldei hop... tralahopsasa... lala... la-la... ik houd van het groene rustige leven... hopsasa!' Een olm, een beuk en een eik kijken toe. Heel in de verte een populier. O boom, o vogel, o stier, o kerk, o graven, o stenen, o forel, o lucht, o water. En wat voor planten groeien er langs de beek. Een honderdtal. Blauwe bloemen, witte bloemen, roze bloemen, ik ben zo blij met de bloemen, de witte, gele, blauwe bloemen langs het water van de beek. Daar is een distel. Hij heeft blauwviolet-te bloemen. Hola, ik dreig om te vallen en ik heb mijn kleren nog aan en de wandeling moet nog beginnen! Vlug spring ik op de kant. Ik sta hier hoog. Op mijn blote voeten, op mijn blote en natte voeten en met opgerolde broekspijpen zie ik de zee in de verte. Olmen, eiken, beuken. Hier en daar staat zo'n grote boom in het landschap. De weggetjes hier zijn ook al duizend jaar oud. Daar komt een tractor voorbij. De man achter het stuur zwaait. Ik zwaai terug. Ik kijk de man monter in de ogen: Wees mijn vriend, laat me bij je slapen, de kleinste plek in huis zij mij tot werkkamer want hier wil ik wonen en niet in de stad. De tractor is weg en weer hoor ik een leeuwerik. Met mijn grote zakdoek wrijf ik mijn voeten droog. Dan gaan de lange blauwe sokken aan. Dan de dure, elegante wandelschoenen. Hier loopt iemand in de kleding van een stadsmens. Ben ik niet iets vergeten? Ik ga op mijn buik in het gras liggen en drink het water van de beek uit mijn handen. Het smaakt enigszins ijzerachtig. Ik ben aangekleed en verkwikt, ik steek een goede sigaar op en begin mijn wandeling. Voorzichtig stap ik op het asfalt van de weg. Zal het mij dragen? Verzwelg me niet, o aarde. Het lied van de leeuwerik zou ik graag volgend jaar weer horen, het gemurmelen van de beek ook. Er komt een Rolls-Royce

aanrijden. Het ding maakt haast geen geluid. Mijn vrienden hangen uit de raampjes. 'Ga mee naar het bal!' roepen ze, 'op naar het bal in Londen, ga toch mee.' Ik glimlach en schud mijn hoofd van nee. Nu wil ik hier blijven. In de stad ben ik een heel jaar geweest. Mijn vrienden verdwijnen uit het zicht. Ik ben een man van vijftig en ik doe als een kind. Dat komt omdat ik me verbaas. Vlug loop ik de weg op en na vijfhonderd meter heb ik het hoogste punt bereikt. Nu zie ik het kerkje heel klein, de stenen, de stier, in de verte de zee. Naast mij is een ruïne. Vlier groeit hier en brandnetels. En er is ook een schermbloem met vette bladeren. Ze lijkt een beetje op fluitekruid, maar veel mooier. Alles is hier anders. De vlier is anders, de lucht, de smaak van het water. Nooit heb ik een leeuwerik zo horen zingen. In de diepte zie ik het dorpje in het klein. De halmen groeien naast me. Aan de andere kant van de weg is het landschap wild. Prachtige bomen waarvan ik de naam soms niet ken, prachtig gesteente, gestronkte en gestruikte. Ik pak een steen van het pad. Een gemarmerde amberen kleur heeft het breukvlak. Hier ligt van alles voor het oprapen. Ik snuit mijn neus en trek nog eens aan de sigaar. Daar zijn hoge struiken, daaronder scharrelen de patrijzen en fazanten. Achter de struiken loopt de beek, erachter is een veld vol bloemen en hier en daar een olm. Olm!, je bent mijn liefste boom hoewel ik je bij me thuis haast nooit zie. Tussen die bloemen op het groene groene gras liggen de koeien. En ik denk: Ik ben. Die gedachte overvalt me soms 's nachts in bed, soms in de trein, soms op college. Maar nu overweldigt de gedachte me: Ik ben, ik besta, ik kan waargenomen worden, ik geniet, ik ben, ik leef. Ik ga op de grond zitten en huil zachtjes: Ik ben. Wat ben ik blij dat ik er mag zijn. Over een paar dagen moet ik terug naar de stad. Maar 's nachts op mijn eigen kamer zal ik mijn Dichter lezen en ook dan zal ik denken: Ik ben. Wat is het vreemd dat ik er ben en wat ben ik blij. Ik ben geboren en ik ben nog niet gestorven. De weg is er om mij te dragen, de leeuwerik zingt voor mij. Ik ben! Ik besta, ik meester Biesheuvel. De leeuwerik ziet mij misschien niet eens, de zee wil mij over een paar dagen misschien niet eens wiegen. Ik weet dat ik een kamer heb. Een knus kamertje midden in de stad. Over een paar dagen zit ik daar weer. Ik loop het pad helemaal af. Nu ben ik ver van de mensen. Hier zijn alleen torren, stieren, koeien, paarden, lucht, het gewas, de beek en de leeuwerik. 'Horch horch, die Lerche singt...'

Nu ben ik terug op mijn kamer en hier schrijf ik dit. Ik weet niet wat het is, iets van een kind, het gejubel van een mier, een gedicht, iets simpels, maar het komt me recht uit het hart. Vannacht ben ik de zee overgestoken. Ik praatte met vrienden en dronk whisky. Veel whisky dronk ik en veel pijpen rookte ik. Eerst was het gesprek ernstig, toen werd het kolder. We gingen op het hoogste punt van het schip staan. Het was nacht en er stond een lichte deining. Ik stak een sigaar op. De wind waaide zo dat alleen een meeuw die meevloog de rook van de sigaar kon ruiken. Ik ging naar kooi. Ik lag in de bovenkooi, mijn vrienden lagen beneden, één in de kooi onder mij en één op een grote bank onder de patrijspoorten. Ik werd gewiegd in mijn kooi. Het was heerlijk. De patrijspoorten stonden wijdopen. Een koeltje woei naar

binnen. Ik hoorde het gestamp van de machines, 's Morgens ging er een gong door de gangen: 'Dames en heren wilt u opstaan, het ontbijt is klaar!' Ik heb gegeten: witte bonen in tomatensaus, spek en ei en bruin brood en veel melk en vruchtensap erbij. De zon scheen al op de zee. Vrolijk en ontspannen ben ik thuisgekomen. Nu zit ik op mijn stoel. Ik heb mijn herinneringen. Herinneringen aan de geur van het hooi, de vrachten hooi hier en daar op het veld, de koeien, ik herinner me de beek en de forel, ik weet nog hoe ik met blote voeten door de beek ging. Ik heb de stilte leren kennen. Vandaag ben ik naar kantoor geweest. Ik heb van alles voor mijn vrouw gedaan. Vanavond heb ik gelezen en geschreven. Goed, goed, ik ben met vakantie geweest, dat is waar, maar het gevoel verlaat me niet, het is een grote verbazing: 'Ik ben! Hoe bestaat het!'

P. S. Daar ben ik de ganzen en de zwanen vergeten. De zwanen vlogen zo sierlijk, hoe krijgen ze die grote lichamen de lucht in? Mooie grote sierlijke engelen, witte zwanen, ik weet haast wel wat jullie denken als jullie vliegen: Wij zijn, wij zijn, wij zijn!